

فرش «باغ بهشت» تبریز رونمایی شد

فرش باغ بهشت تبریز پس از بازبافی از نمونه تاریخی آن در تبریز رونمایی شد...

فرش باغ بهشت تبریز پس از بازبافی از نمونه تاریخی آن در تبریز رونمایی شد. به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، مراسم رونمایی از فرش «باغ بهشت»؛ تبریز بعد از ظهر امروز در محل تالار خاقانی تبریز با حضور مسئولان فرهنگی و اقتصادی تبریز برگزار شد. در این مراسم که با حضور هنرمندان عرصه طراحی و بافت فرش و هنرمندان رشته‌های مختلف صنایع دستی برگزار شد، رحیم چرخي، طراح فرش باغ بهشت تبریز به ارائه گزارشی از روند طراحی این فرش تاریخی و بافت مجدد آن در تبریز پرداخت. وی با اشاره به تاریخچه مختصر فرش باغ بهشت تبریز گفت: این فرش در دوران صفویه و در تبریز بافته شده است و در جریان جنگ ایران و عثمانی به این کشور منتقل و پس از فراز و فرودهای بسیار توسط پادشاه لهستان به پایتخت این کشور منتقل شد و به نام پایتخت آن زمان لهستان به نام «کراکود»؛ شهرت یافت. استاد برجسته طراحی فرش خاطرنشان کرد: سیاست بازبافی فرش‌های اصیل تبریزی مورد تأکید مسئولان میراث فرهنگی قرار گرفته است و فرش باغ بهشت سومین فرشی است که بازبافی می‌شود. وی با بیان اینکه در زمینه فعالیت‌های صنایع دستی تفاوت زیادی میان کار بازاری و بازبافی یک اثر هنری وجود دارد، گفت: در کار بازاری تأکید بر زیبایی و استفاده از ترکیب رنگ‌ها برای دست یافتن به زیبایی مدنظر و قدرت ابتکار و خلاقیت در این میان است در حالی که در بازبافی اثر ارزشمندی مانند باغ بهشت تبریز نیازمند رعایت دقیق موارد به کار رفته در فرش اصلی هستیم. چرخي با اشاره به عدم دسترسی به فرش اصلی گفت: متأسفانه این فرش در گذشته به دو نیم قسمت شده است و سمتی از آنکه در موزه لور/ فرانسه نگهداری می‌شود قابل دسترسی و مشاهده کامل نبود که به همین دلیل کارهای تطبیقی در مورد فرش به صورت تخصصی صورت گرفت. وی با بیان اینکه در زمینه طراحی دقیق فرش باغ بهشت و انطباق آن با فرش اصلی کارهای مطالعاتی گسترده‌ای صورت گرفته است، اظهار داشت: 9 ماه کار مطالعاتی و مطالعه کتب مربوطه در کتابخانه‌های دانشگاهی، ملی و شخصی منجر به آماده شدن بخش‌های مقدماتی طراحی این فرش شد.

*قالی باغ بهشت تبریز (کراکوی) در تبریز

یکی از قالی‌های زیبای آذربایجان که داستان شگرفی را پشت سر نهاده است، بی‌شک قالی باغ بهشت تبریز یا (کراکوو) است. در زمان شاه طهماسب، تبریز پایتخت حکومت صفویه یکی از مراکز تجمع هنرمندان بود. کتابخانه سلطنتی با حضور هنرمندانی نظیر بهزاد، سلطان محمد تبریزی، آقا میرک، شیخ‌زاده، میر مصور، میرزا علی، شیخ محمد، مظفرعلی و تعداد زیادی هنرمندان و صنعتگران شاهد رونق کتاب‌آرایی و مینیاتور شده بود، در این زمان است که به لطف این هنرمندان مکتب نگارگری تبریز به وجود می‌آید و آثار بسیار ارزشمندی نظیر شاهنامه شاه طهماسب خلق می‌شود و همزمان کارگاه‌های سلطنتی قالیبافی تأسیس و آثار بی‌بدیلی بافته می‌شود.

قالی باغ بهشت تبریز (کراکوو) که به دست هنرمندان نگارگر کارگاه سلطنتی طراحی و بافته شده است در ابعاد 7.33 و 215؛ 4.10 سانتیمتر (30 متر) با طرح متنی که نشان از باغی خیالی و آبشاری جاری دارد، گل‌ها، شکوفه‌ها و درختان سرو با پرندگان رنگارنگ و حیواناتی نظیر شیر، پلنگ، گوزن، آهو و میمون به بهترین گونه نقش شده‌اند.

سیمرغ فراخ بال از میان شاخ‌ها در پرواز است، تمام این نقوش بر روی رنگ متن طلایی با درخششی خاص دیده می‌شوند. در میان قالی ترنجی بیضی شکل با رنگ ارغوانی و دو سر ترنج هماهنگ در امتداد خط عمودی متن دیده می‌شود. از سه حاشیه یکی عربض‌تر با نقش یک در میان و مکرر از گل‌ها به همراه آهوان در کنار پرندگان دیگر نقش شده‌اند. دو حاشیه دیگر، باریک‌تر با نقش گل و نخل بر روی زمینه زرد و گل پرنده روی زمینه سرمه‌ای سیر طراحی شده‌اند. تار و پود فرش ابریشم و پرز آن نیز از پشم است، در رج شمار 56 با گره ترکی توانسته است یکی از شاهکارهای قالی صفویه در تبریز باشد.

سرنوشت شگفت‌انگیز این قالی یکی از تأسف‌بارترین و در نوع خود نمادی از پایداری است، در دوران جنگ‌های ایران و عثمانی این قالی به دست عثمانیان افتاد و چون در آن زمان قسمتی از اروپا در تصرف عثمانیان بود به آنجا فرستاده شد.

سپس این قالی برای گستردن در پله‌های محراب کلیسا در نظر گرفته می‌شود و چون ابعاد قالی بزرگ‌تر بود به دو تکه بریده می‌شود و نیمی پهن و نیم دیگر به انبار کلیسا انتقال می‌یابد.

بعدها نیم موجود در انبار به عتیقه فروشی فروخته شده و سپس به شخصی فرانسوی به نام «ژول مسی»؛ فروخته می‌شود و وی نیز در سال 1903 قالی را به موزه هنرهای تزئینی پاریس هدیه می‌دهد و به نام «کراکوو»؛ پاریس نامیده می‌شود.

نیمه موجود در کلیسای «کراکوو»؛ لهستان در جنگ جهانی دوم به غنیمت آلمان‌ها درمی‌آید، پس از اتمام جنگ، به

لهستان برمی‌گرداند و در بخش شرقی موزه و اول شهر «کراکوو« نگهداری می‌کنند و این نیم دیگر قالی باغ بهشت تبریز، و اول کراکوو نامیده می‌شود.

در سال‌های اخیر بازبافی این قالی در تبریز فرصتی است تا یکبار دیگر بتوانیم شاهد نمونه‌ای از آن باشیم.

استاد رحیم چرخي با الهام از طرح اصلي و رعایت تمام موارد فني آن را طراحی کرده و توسط میراث فرهنگی استان برای تولید به دست استاد احمدلو سپرده شده است.

همچنین در این مراسم جمعی از هنرمندان تبریزی پیشنهاد خواهر خواندگی میان شهر کراکوو و تبریز را به واسطه فرش باغ بهشت خواستار شدند.

در پایان این مراسم از هنرمندان فعال عرضه صنایع دستی آذربایجان شرقی تقدیر شد.